

ганізаційних змін є визначення критеріїв готовності організації до їх впровадження. Це означає, що перед менеджером поставлено завдання оцінки готовності підприємства до проведення організаційних змін з урахуванням внутрішніх можливостей і обмежень зовнішнього середовища.

Проведення системних організаційних змін вимагає гнучкого і збалансованого підходу. В якості основних врівноважуємо величин можна виділити баланс ініціатив "зверху" і "знизу", баланс інтересів, баланс використовуваних мотиваційних механізмів, баланс функціонування і розвитку, баланс проектування і впровадження, а також баланс структурно-технологічних змін і кадрових змін.

Висновки. Таким чином, можна підсумувати, що для здійснення довгострокових заходів з поліпшення якості роботи адміністративних служб підприємства потрібні фундаментальні системні зміни в поєднанні з впровадженням у діяльність сучасних підприємств тотальної системи.

Література:

1. Должанський А.М. Системи управління якістю / А.М. Должанський, Н.М. Очеретна, І.М. Ломов. – Дніпропетровськ: Видавництво «Свідлер А.Л.», 2009. – 390 с.

2. Українська асоціація якості: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.uaq.org.ua/modules.php?op=modload&name=pn_glossary&file=index.

3. Кривощоків В.І. Управління якістю: Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів/ Національний гірничий університет. – 2-ге видання/ В.І. Кривощоків – Д.: Наука і освіта, 2008. – 309 с.

4. Эдвардс Деминг. Выход из кризиса. Новая парадигма управления людьми, системами и процессами / Деминг Эдвардс – М.: «Альпина Паблишер», 2011. – 400 с.

УДК 657

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ *Мац Т.П., к.е.н., ст.викладач; Черкасов О.О., здобувач* *Полтавська державна аграрна академія*

Стаття присвячена дослідженню економічного змісту терміну «основні засоби» та питанню об'єктів обліку основних засобів, їх узгодженості між собою, що використовуються в норматив-правовому забезпеченні.

To research the economic meaning of the term «fixed assets» and the issue of objects of fixed assets, their consistency with each other, used in the standard-legal support.

Постановка проблеми. Облік основних засобів на підприємстві займає одне із важливих місць, що визначають масштаби та напрями розвитку підприємства. Вони визначають стратегічні можливості діяльності підприємства, а їх ефективне використання впливає на результати виробництва, тобто в кінцевому результаті – фінансовий результат, його здатність конкурувати з іншими товаровиробниками тощо.

Для чіткого розуміння економічних процесів, в тому числі формування та відтворення основних засобів виникає необхідність дослідити економічну сутність основних засобів, зокрема у нормативно-правовому забезпеченні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях питань формування та відтворення основних засобів зробили вагомий внесок такі відомі вітчизняні вчені, як: В. В. Адамчук, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Гуцаленко, Н. Л. Жук, М. Ю. Каденська, В. В. Ковальов, В. Г. Лінник, В. Б. Моссаковський, П. Т. Саблук, Я. В. Соколов, В. В. Сопко, Л. К. Сук, Н. М. Ткаченко, О. В. Шевчук та низка інших.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз визначення поняття та економічного змісту основних засобів, що використовується у діючому нормативно-правовому забезпеченні, яке використовується на теренах українського правового поля.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні засоби є невід'ємною складовою діяльності будь-якого підприємства, вони відіграють неабияку роль, зокрема, в економічних процесах, саме тому термінологія відіграє значну роль у відображенні основних засобів у синтетичному та аналітичному обліку та врешті у звітності.

В. Сопко і В. Караєв зауважують, що невдала термінологія може не дати реального і повного уявлення про суть процесів, що відбуваються, а й ввести в оману [1, с. 12].

У суспільному житті основні засоби називають майном (рідчю). Майно підприємства складається з різноманітних матеріальних, нематеріальних та фінансових ресурсів – носіїв прав власності окремих суб'єктів, а також частки інвестованих коштів [2, с. 546]. Відповідно до Цивільного Кодексу України – майном, як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки (ст. 190). Рідчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки (ст. 179). Вони поділені на рухомі і нерухомі речі [3]. Якщо врахувати, що річ має бути визначена індивідуальними ознаками, то під майном слід розуміти активи (сукупність ресурсів та грошових засобів), які використовуються в господарській діяльності підприємства.

На сьогоднішній день не існує єдиного визначення «основні засоби» та переліку їх складових (об'єктів основних засобів) згідно чинного законодавства. У дослідженнях українських та зарубіжних вчених та в нормативному забезпеченні існує багато точок зору, щодо трактування «основні засоби». Це свідчить, перш за все, про недостатній рівень дослідження сутності основних засобів. Маємо зауважити, що в сучасній обліково-економічній літературі здебільшого автори використовують визначення основних засобів згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби».

У Податковому Кодексі України [4] основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або мораль-

ним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Даним нормативним документом визначено, що об'єктом основних засобів є 16 груп до складу яких входять: 1 – земельні ділянки; 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; 3 - будинки, споруди, передавальні пристрої; 4 – машини та обладнання; 5 – транспортні засоби; 6 – інструменти, прилади, інвентар; 7 – тварини; 8- багаторічні насадження; 9- інші основні засоби; 10 – бібліотечні фонди; 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи; 12 – тимчасові не титульні споруди; 13 – природні ресурси; 14 – інвентарна тара; 15 – предмети прокату; 16 – довгострокові біологічні активи.

Що стосується П(С)БО 7 «Основні засоби» [5] та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів (наказ Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 р. № 561 [6]), то нам пропонується наступне визначення, відповідно до якого основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою їх використання у процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше як один рік (або операційний цикл, якщо він триває більше одного року).

Об'єктом основних засобів є такі групи: 1) Основні засоби: земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом, будівлі, споруди та передавальні пристрої, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, прилад та інвентар (меблі), тварини, багаторічні насадження, інші основні засоби; 2) Інші необоротні матеріальні активи: бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату, інші необоротні матеріальні активи.

У П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» [7] ми зустрічаємося з визначенням «інвестиційна нерухомість» – власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності.

В даному положенні є ще одне визначення, яке заслуговує на увагу «операційна нерухомість» – це власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою використання для виробництва, або постачання товарів чи надання послуг, або ж в адміністративних цілях.

Об'єктом основних засобів є власні або орендовані на умовах фінансової оренди: земельні ділянки, будівлі, споруди, будівлі, споруди, які розташовані на землі, активи, які утворюють з інвестиційною нерухомістю цілісний комплекс.

Ще одним нормативним документом є Державний класифікатор України, затверджений Наказом державного комітету України по стандартизації,

метрології та сертифікації № 507 від 19 серпня 1997 р. [8].

Основні фонди – це матеріальні цінності, експлуатаційний період і вартість яких відповідно перевищують один календарний рік та 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Об'єктом основних засобів є такі групи: 1) будівлі, споруди, їх структурні компоненти та передавальні пристрої; 2) транспортні засоби, включаючи вантажні та легкові автомобілі; меблі, конторське (офісне) обладнання; побутові електромеханічні прилади та інструменти; інформаційні системи, включаючи електронно-обчислювальні та інші машини для автоматичного оброблення інформації; 3) інші основні фонди, що не ввійшли до груп 1 і 2, включаючи сільськогосподарські машини і знаряддя, робочу і продуктивну худобу та багаторічні насадження.

МСБО 16 «Основні засоби» [9] основні засоби – це матеріальні активи, які утримуються підприємством для використання у виробництві або постачанні товарів та наданні послуг, для оренди іншим або для адміністративних цілей; будуть використовуватися, як очікується, протягом більше, ніж одного періоду.

Об'єктом є активи основних засобів: земля, земля та будівлі, машини та обладнання, кораблі, літаки, автомобілі, меблі і приладдя, офісне обладнання.

Проаналізувавши зміст нормативно-правових актів можемо зробити висновок про ототожнення категорій «основні засоби» та «основні фонди». Так, в Державному класифікаторі України «Класифікація основних засобів» [8] використовується термін «основні фонди» та не включено до їх складу такі об'єкти як: малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, природні ресурси, предмети прокату.

Тракування основних засобів як матеріальних активів наведено Податковим кодексом України. При цьому виділено такі ознаки як, вартісна (вартість об'єкта перевищує 2500 грн.); мета використання (для використання в господарській діяльності); строк корисного використання (більше одного року або операційного циклу, якщо він більше одного року). Виділено 16 груп основних засобів та інших необоротних активів. Проте, вартість невиробничих основних засобів до складу основних засобів не виключено [4].

Відповідно П(С)БО 7 «Основні засоби» [5] та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку [6], строк корисного використання (більше одного року або операційного циклу, якщо він більше одного року) є основним критерієм при визначенні категорії основні засоби. За МСБО 16 «Основні засоби» [9] - протягом більше, ніж одного періоду.

Про об'єкти основних засобів в складі інвестиційної та операційної нерухомості окреслено в П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» [7]. В законодавстві приділено увагу питанню підприємницької діяльності використання необоротних активів. Однак, визначення поняття інвестиційної та операційної нерухомості змушує більш прискіпливо ставитися до дослідження економічного змісту основних засобів.

Вище вказане дає можливість акцентувати нашу увагу на питанні трактування бухгалтерами-практиками терміну «основні засоби» у різних нормативно-правових актах, це призводить до певних непорозумінь в обліковій практиці. Крім того, ускладнює здійснення аналізу їх використання і, відпо-

відно впливає на прийняття управлінських рішень.

Висновки. Усунення розбіжностей у нормативних документах термінології і розкриття економічного змісту показників, що виступають основними при формуванні підприємствами облікової політики мають стати пріоритетними при вдосконаленні бухгалтерського обліку.

Завдяки розробці і впровадженню єдиних економічних термінів у законодавчих і нормативних актах можна говорити про побудову єдиної бази обліково-аналітичної методології в Україні.

Література:

1. Сопко В. Деякі питання термінології та класифікації засобів праці / В. Сопко, В. Карєв. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 11 – 15.
2. Ткаченко Л. Особливості оцінки основних засобів : історія і сучасність / Л. Ткаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 10. – С. 11 – 18.
3. Цивільний Кодекс України № 435-IV від 16 січ. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 - 44. – Ст. 356.
4. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2011. – № 13 – 17. – Ст. 112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30 верес. 2003 р. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. – № 10. – С. 3 – 13.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 779 від 2 лип. 2007 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
8. Державний класифікатор України „Класифікація основних засобів”, затверджений наказом Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації № 507 від 19 сер. 1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.legal.com.ua/document/kodeks/0CH560507217-97.html>.
9. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.Minfin.gov.ua/document/92418/1-1.pdf>.

УДК 338.22.021.4

НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ МОТИВАЦІЇ

Мех О.А., д.е.н., с.н.с.

*Центр досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України*

У статті представлені результати дослідження теоретичних аспектів проблеми мотивації держави у сфері науково-технологічного та інноваційного розвитку, проаналізовано поняття мотиву і мотивації, подано визначення поняття державної мотивації у сфері науково-технологічної політики, розглянуто джерела та причини виникнення державної мотивації.

The presents the results of a study of the theoretical aspects of the motivation of the state in the field of scientific, technological and innovation development, analyzes the concept of motive and motivation, presented a definition of the state of motivation in science and technology policy, on causes and reasons of state motivation.